

DUMANSIZ HAVA SAHASI

Dr. Hüseyin İLTER
Tütün ve Bağımlılık Yapıcı Maddelerle Mücadele
Daire Başkanı

TÜTÜN KULLANIMI

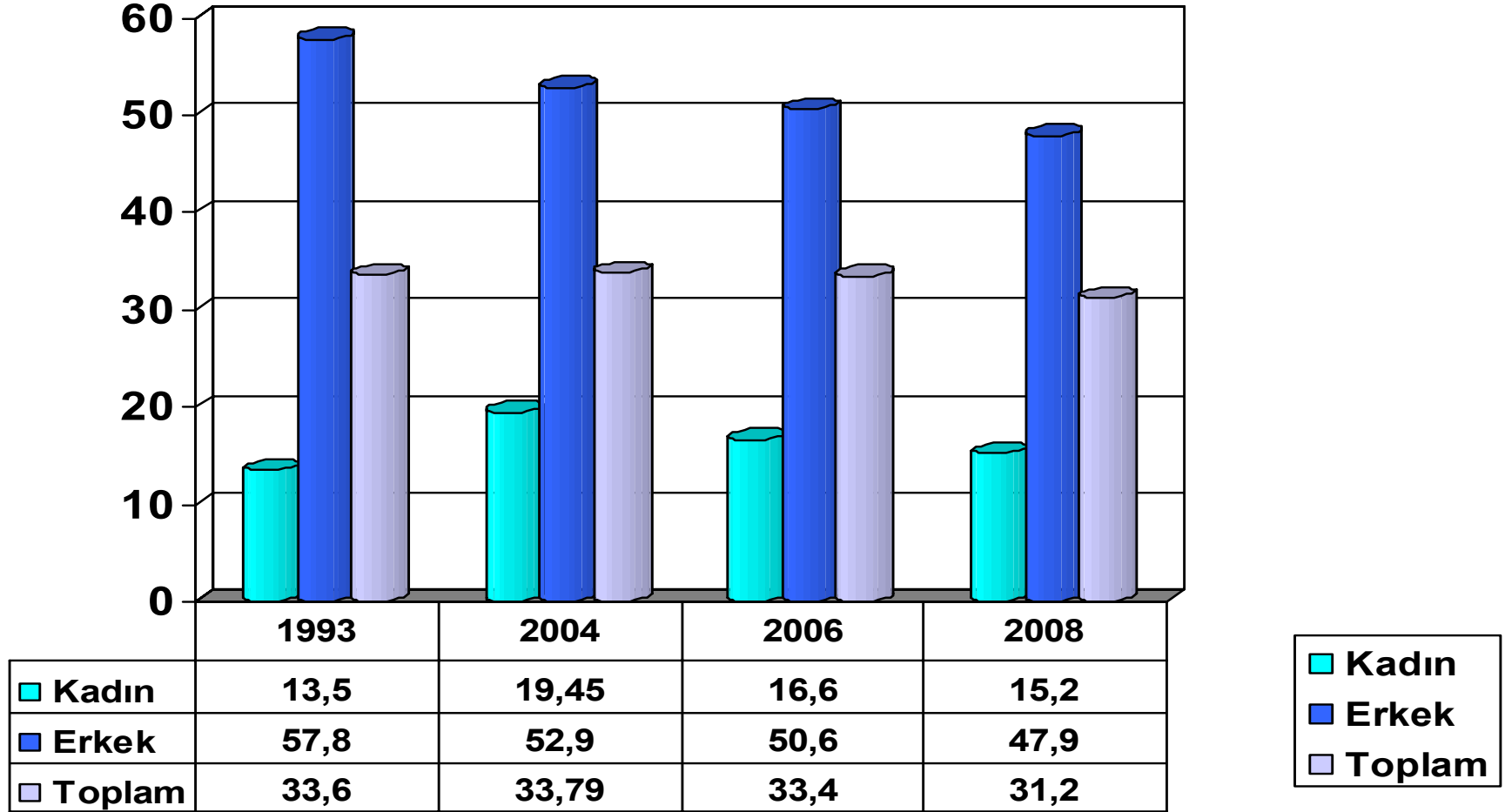
- Tütün kullanımı, önemli ve önlenabilir bir halk sağlığı sorunudur.
- Dünya genelinde tütün kullanımına bağlı hastalıklar nedeniyle yılda **5 milyon** kişi ölmektedir (**günde 13.700 kişi, 6 sn'de 1 kişi**).
- Ülkemizdeki tüm ölümlerin **%41.6'sı** tütüne bağlı hastalıklar sebebiyle olmaktadır (**100 000 kişi/yıl, 274 kişi/gün, 5 dk'da 1 kişi**).
- Dünyada 15 yaş üzeri nüfusta 1.2 milyar kişi tütün kullanmaktadır (her üç erişkinden biri).
- Ülkemizde de tütün kullanımı bu orana benzerdir (**%31,2**).

TÜTÜN KULLANIMI

- Dünya genelinde başlıca ölüm nedenlerinden sadece 3'ünde artış görülmektedir: HIV-AIDS, şişmanlık ve sigara kullanımı.
- Trend böyle devam ederse 2020 yılında 10 milyon kişi sigaradan ölecektir.
- Eğer etkili önlemler uygulamaya konmazsa bu yüzyılda bir milyar kişi sigara yüzünden ölecek olup ölümlerin yarısı orta yaşlarda gerçekleşecektir.
- Sigaranın ülkemiz insanlarına getirdiği mali yük yılda yaklaşık 30 milyar TL'dir. (~20 milyar USD).

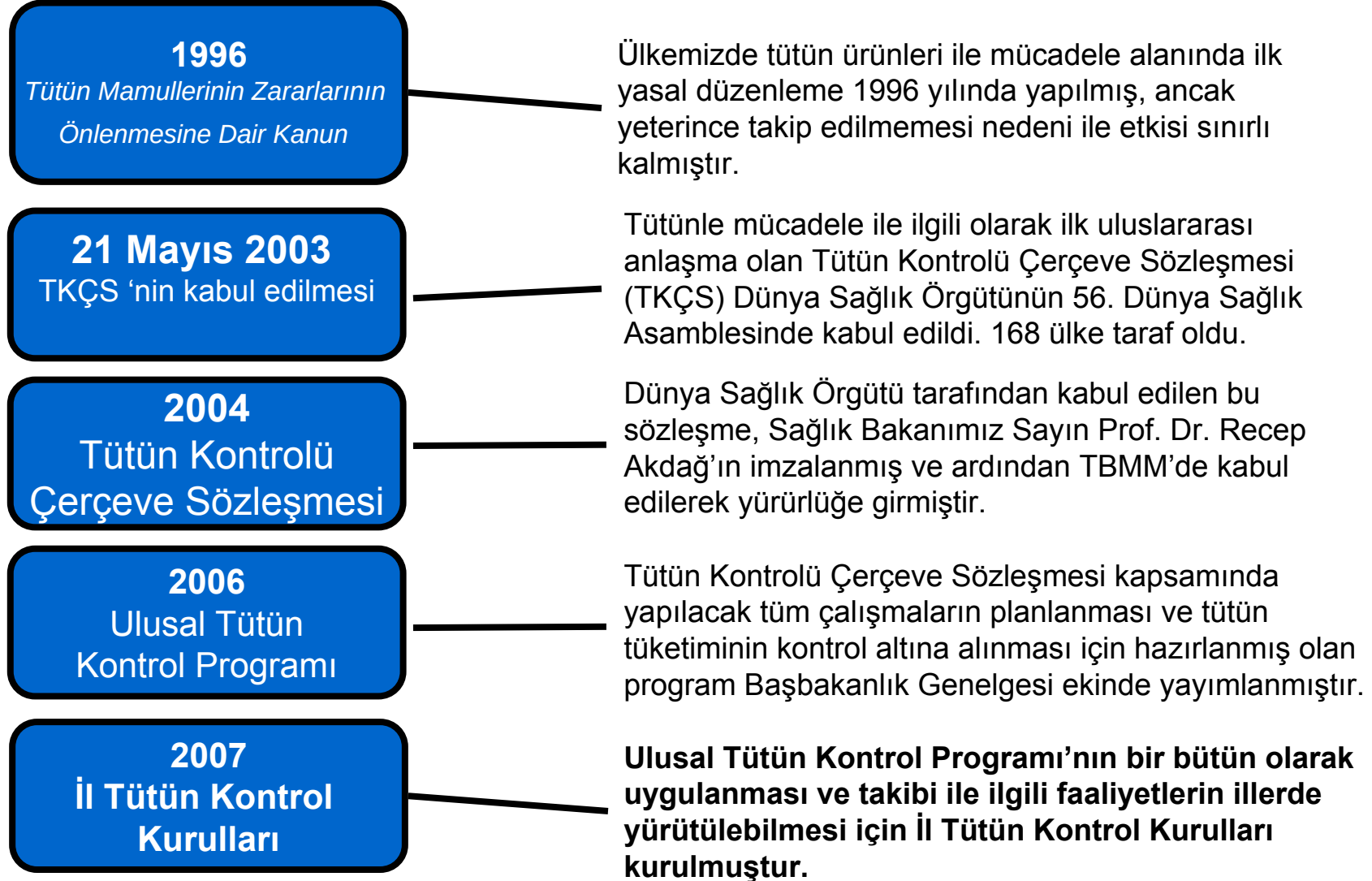
TÜTÜN KULLANIM ORANLARI (TÜRKİYE)

Kaynaklar:

1993 Sağlık Bakanlığı Araştırması,
2004 Sağlık Bakanlığı Ulusal Hastalık Yüğü Çalışması,
2006 Aile Araştırma Kurumu ve TÜİK Aile Yapısı Araştırması
2008 Küresel Yetişkin Tütün Araştırması (SB, TÜİK, DSÖ, CDC)

ÜLKEMİZDE TÜTÜNLE MÜCADELE

ÜLKEMİZDE TÜTÜNLE MÜCADELE

2007
Daire Başkanlığı
kurulması

Yürütülen çalışmaların daha etkili ve sürdürülebilir olabilmesi amacıyla da Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde Tütün ve Bağımlılık Yapıcı Maddelerle Mücadele Daire Başkanlığı kurulmuştur.

2007
Eylem Planı

“Ulusal Tütün Kontrol Programı Eylem Planı” 12.12.2007 tarihinde Sayın Başbakanımızın katılımları ile kamuoyuna tanıtılmıştır.

03 Ocak 2008
5727 Sayılı Kanun

4207 sayılı Kanunda değişiklik yapan 5727 sayılı “Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” 3 Ocak 2008 tarihinde kabul edilmiştir.

19 Mayıs 2008
Kanunun
Yürürlüğe Girmesi

Pasif içicileri korumaya yönelik, dumansız bir Türkiye oluşturmak adına tüm kapalı alanlarda (restoran, bar ve kafeler hariç) sigara tüketiminin yasaklanması amaçlanmış ve “**Dumansız Hava Sahası**” kampanyası başlatılmıştır.

19 Temmuz 2009
Tüm Kapalı Alanların
Yasaya Dahil Olması

Yasağa restoran, kahvehane, bar ve kafelerin de dahil olmasıyla, Türkiye’de tüm kapalı alanların dumansız hale getirilmesi sağlanmıştır.

ÜLKEMİZDE TÜTÜNLE MÜCADELE

01- 28 Mayıs 2008

“[Bırak-Kazan Kampanyası](#)” düzenlenmiştir. Bu ulusal kampanyaya 69.678 vatandaşımız katılmış olup Niğde’li bir vatandaşımıza ödülü verilmiştir.

16-19 Aralık 2008

DSÖ ile işbirliği içinde İllerde tütün kontrolünden sorumlu idarecilerimize yönelik “[tütün kontrolünde liderlik](#)” konulu bir eğitim toplantısı gerçekleştirilmiş, katılımcılar konu hakkında bilgilendirilmiş ve kendilerine liderlik misyonu yüklenmiştir.

9–20 Şubat 2009

Uluslararası ve ulusal uzmanların katılımı ile Sağlık Bakanlığı koordinatörlüğünde DSÖ ile işbirliği içinde Etkili Tütün Kontrol Politikalarını (MPOWER) Uygulamak için [Ulusal Kapasite Değerlendirme Çalışması](#) gerçekleştirilmiş, ilgili kurum/kuruluşlar ziyaret edilerek bir rapor hazırlanmıştır. Raporun özeti bir basın toplantısı ile tüm halkımızla paylaşılmıştır.

13-14 Nisan 2009

81 ilimizden tütün kontrol çalışmalarında görevli personeller toplanmış ve [Denetim Ekipleri Eğitimi](#) verilmiştir.

**BİR YASA TOPLUMSAL BİR SAĞDUYU
HAREKETİNE
NASIL DÖNÜŞTÜ?**

BİR YASA TOPLUMSAL BİR SAĞDUYU HAREKETİNE NASIL DÖNÜŞTÜ? DUMANSIZ HAVA SAHASI

- Amaç: Yasayla ilgili farkındalığı artırmak, Yasaya uyum ve kabulü sağlamak
- Kamu kuruluşları, ilgili STK'lar ve yerel yönetimler bilgilendirildi.
- Üst düzey medya yöneticilerinin katıldığı bilgilendirme destek toplantısı yapıldı. 200'ün üzerinde ünlüyle birebir irtibat kuruldu ve kampanyaya gönüllü olarak sözcülük etmeleri sağlandı.
- RTÜK'ün desteği alındı ve yasanın bu kampanya için sağladığı 90 dakikalık zorunlu yayın süresi reklam spotlarıyla verimli şekilde kullanıldı.

BİR YASA TOPLUMSAL BİR SAĞDUYU HAREKETİNE NASIL DÖNÜŞTÜ? DUMANSIZ HAVA SAHASI

- Her sosyo-ekonomik konumdan ve görüşten bireyin, rol modelin ve politikacının kampanyanın **ortak sözcülüğünü** yapması hedeflendi.
- Sigara içenleri korkutmak değil, başka birinin sağlığına zarar verdikleri için mahcup etmek hedeflendi. Bu uygulamaya uymanın, medeni olmanın bir gerekliliği olduğu anlatıldı.

**Gazete ve dergi ilanları ile farklı mecralarda
görünürlük sağlandı...**

Indoor ve outdoor uygulamalarla farkındalık artırıldı...

**Dumansız ve sağlıklı
bir hayat için
tüm Türkiye'yi
havasını korumaya
davet ediyorum.**

**Recep Akdağ
Sağlık Bakanı**

Daha fazla bilgi için www.havanikoru.org.tr
4207 sayılı kanun uyarınca halkın ortak kullanıldığı
kapalı alanlarda sigara ve tüten ürünleri kullanılmayacaktır.

**Dumansız Hava Sahası
hareketini destekliyoruz!**

**Cenk Bora
Doktor**

Daha fazla bilgi için www.havanikoru.org.tr
4207 sayılı kanun uyarınca halkın ortak kullanıldığı
kapalı alanlarda sigara ve tüten ürünleri kullanılmayacaktır.

**Yaşasın Dumansız
Hava Sahası!**

Efe ve Deniz

Daha fazla bilgi için www.havanikoru.org.tr
4207 sayılı kanun uyarınca halkın ortak kullanıldığı
kapalı alanlarda sigara ve tüten ürünleri kullanılmayacaktır.

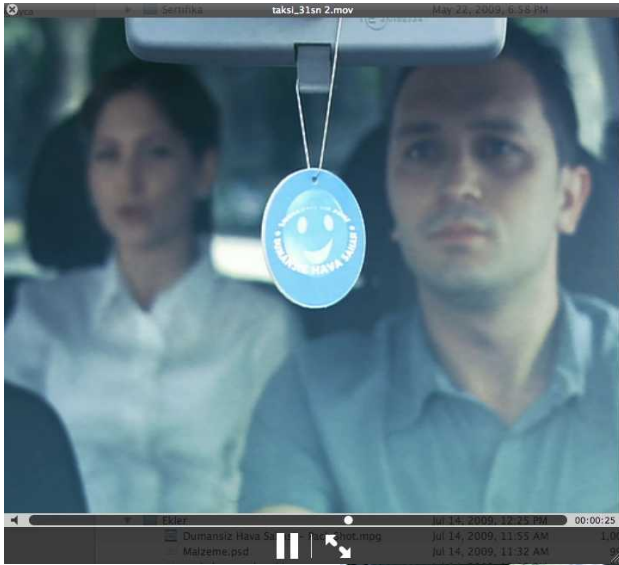
**Sahası
hareketini
destekliyorum!**

**Recep Tayyip Erdoğan
Başbakan**

Daha fazla bilgi için www.havanikoru.org.tr
4207 sayılı kanun uyarınca halkın ortak kullanıldığı
kapalı alanlarda sigara ve tüten ürünleri kullanılmayacaktır.

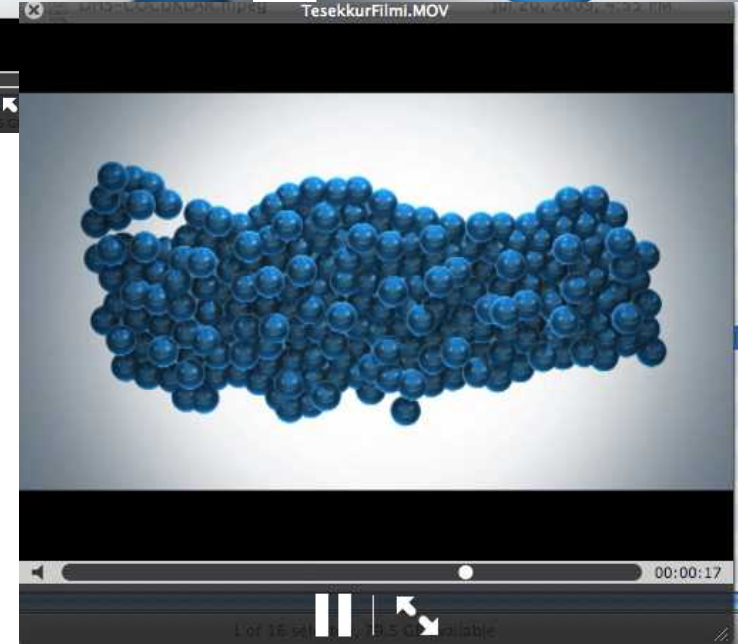
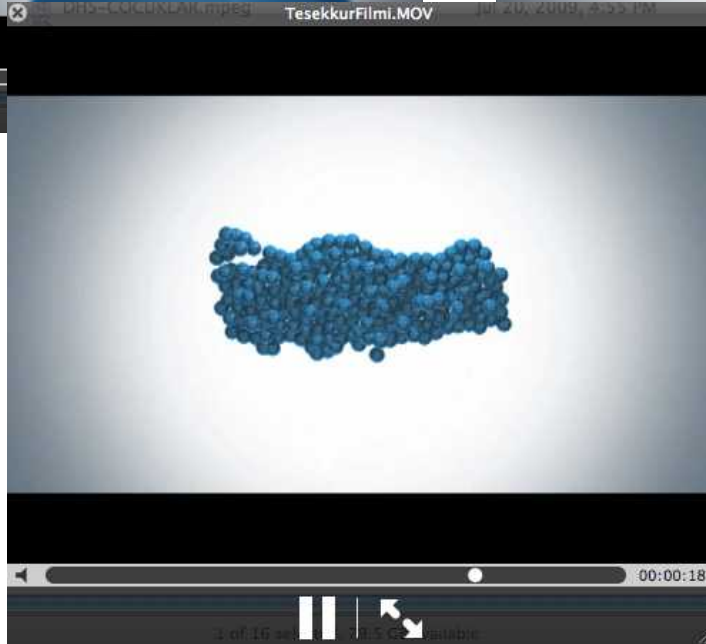
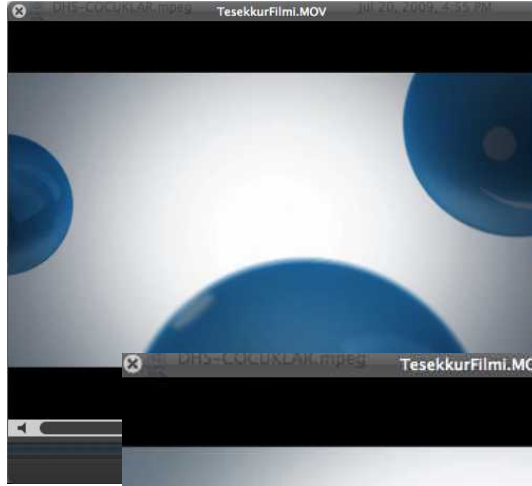

Pasif içiciliğin zararlarına değinen 2 reklam filmi; taksi ve ofis yayına girdi...

Türk halkının desteği nedeniyle özel bir teşekkür filmi

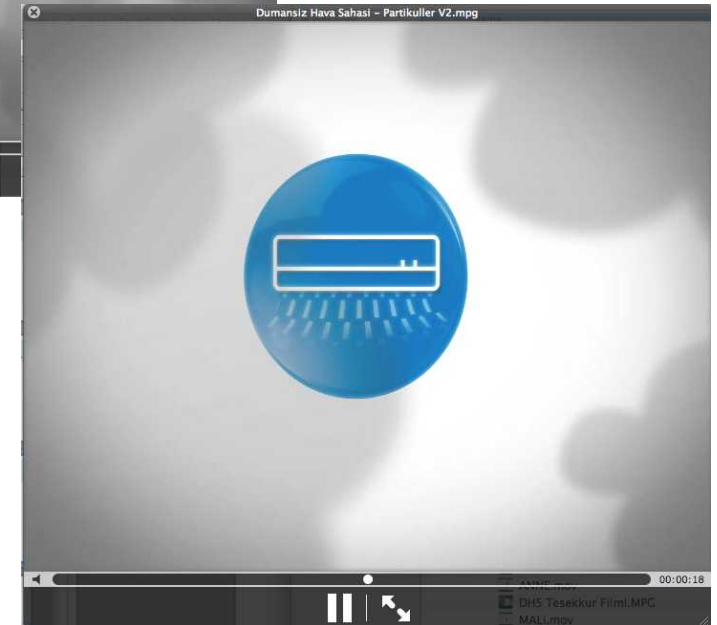

19 Temmuz öncesi yasanın genişleyeceğini duyuran filmler yayına girdi...

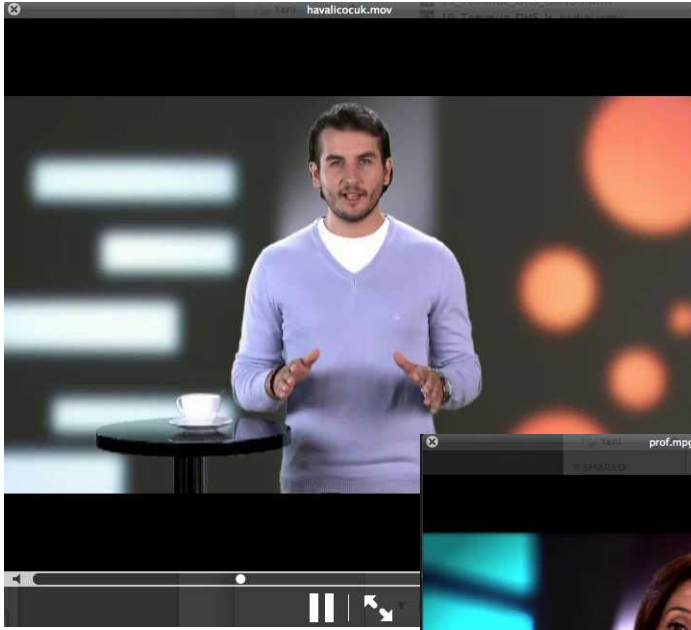

19 Temmuz sonrası bu filmler revize edilerek yayınlanmaya devam etti...

**Bu filmlerde toplumun her kesiminden insan
Dumansız Hava Sahasını desteklemek için “benim de
iyi bir nedenim var” dedi...**

BİR YASA TOPLUMSAL BİR SAĞDUYU HAREKETİNE NASIL DÖNÜŞTÜ? DUMANSIZ HAVA SAHASI

- 5'i teaser toplam 37 Reklam filmi
- İlk 9 ayda sigara satışında %20 azalma
- İlk 9 aylık tahmini kazanç 5 milyar dolar
- www.havanikoru.org'a 5 ayda 152 bin tekil ziyaretçi
- Facebook'da 20'nin üzerinde grup, 80 bini tek grupta fan olmak üzere toplam 150 bin'in üzerinde üye

EN BÜYÜK ÖDÜLÜMÜZ

%95

Yasaya gönüllü kabul ve
uyum oranı

ÖDÜLLERİMİZ

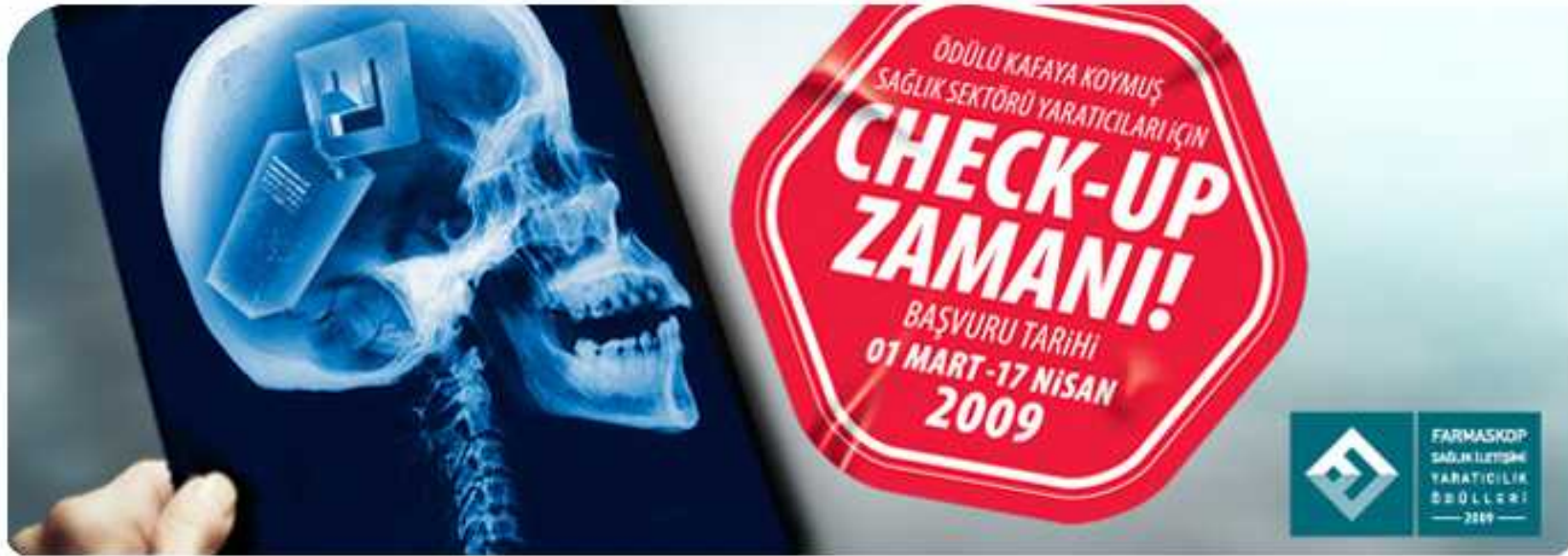
Dünya Sağlık Örgütü'nden, Sağlık Bakanı Prof. Dr. Recep Akdağ'a **"Sigarayla Mücadele Ödülü"**

Galatasaray Üniversitesi "En 2008" Ödülleri **En İyi Sosyal Sorumluluk Projesi** Ödülü

ÖDÜLLERİMİZ

Farmaskop Sağlık İletişimi Yaraticılık Ödülleri **2009**
BAŞARI ÖDÜLÜ

ve SAĞLIK BAKANLIĞI **ONUR ÖDÜLÜ**

SONUÇ

- **% 98** Tütün ürünlerinin zararları konusunda farkındalık
- Kapalı ortam hava kalitesinde **%100'lere varan** oranlarda iyileşme
- 2006 yılına oranla sigara içme oranında **% 2.2** düşüş (GATS verileri)
- Kişibaşı sigara tüketimi **1646**'dan (2000 yılı) **1482**'ye (2009 yılı) düşmesi
- Yasak olmamasına rağmen evde sigara içme oranlarında **%19** azalma

SAHA DENETİMLERİ

	01 OCAK – 31 ARALIK 2009			19 TEMMUZ – 31 ARALIK 2009			01 OCAK – 30 NİSAN 2010		
	Denetim Sayısı	Düzenlenen Tutanak Sayısı	Ceza Sayısı	Denetim Sayısı	Düzenlenen Tutanak Sayısı	Ceza Sayısı	Denetim Sayısı	Düzenlenen Tutanak Sayısı	Ceza Sayısı
Kamu Binası	30.906	1.173	221	19.061	403	127	13.484	340	460
Özel Hukuk Kişilerine Ait İşletme	293.581	11.800	4.591	266.939	9.330	4.326	215.546	9.021	12.941
Toplu Taşıma Aracı	13.296	230	300	10.552	118	299	6.155	37	28
TOPLAM	337.783	13.203	5.112	296.552	9.851	4.752	235.185	9.398	13.429

•19 Temmuz – 31 Aralık 2008 arasında 52.083 denetim, 144 ceza

•81 ilimizde Temmuz 2009'da denetim ekibi sayısı 1571, görevli personel sayısı 4167 iken Nisan 2010 itibarı ile denetim ekibi sayısı 2394, bu ekiplerde görevli personel sayısı 7436'tır.

2005 – 2010 SİĞARA SATIŞ RAKAMLARI KARŞILAŞTIRMASI (milyon adet)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1. Çeyrek	25.225	23.638	24.208	24.330	25.585	20.426
2. Çeyrek	28.479	28.437	26.886	27.778	29.529	
3. Çeyrek	29.069	28.883	28.821	28.608	25.707	
4. Çeyrek	23.944	26.950	27.540	27.143	26.729	
TOPLAM	106.717	107.908	107.455	107.859	107.550	

- 19 Temmuz 2009’ da yürürlüğe giren Kanun sonrasında, Türkiye’de **son beş yılın en düşük sigara tüketimi** gerçekleşmiştir. Ocak – Mart 2010 döneminde;
- 2007 yılının aynı dönemine göre **195 milyon** paket, 2008 yılının aynı dönemine göre **258 milyon** paket daha az sigara içilmiştir.
- Satışlar 2010 yılının bu döneminde 2007’ye göre **%16**, 2008’e göre **%20** azalmıştır.
- Bu verilerle vatandaşlar, 2007 yılının aynı dönemine göre sigaraya, **1 milyar 072 milyon TL**, 2008 yılının aynı dönemine göre **1 milyar 419 milyon TL** daha az para harcamıştır.

TÜTÜN KONTROL ÇALIŞMALARININ İKRAM SEKTÖRÜ İŞLETMELERİNE EKONOMİK ETKİSİ

- 4207 sayılı Kanun hükümlerinin yürürlüğe girmesinden sonra bazı işyeri sahipleri müşteri kaybettikleri, zarar ettikleri ve iflas edecekleri şeklinde açıklamalar yapmaktadırlar. Ancak ekonomik veriler bu açıklamaları desteklememektedir.
- Tütün kontrolüne ilişkin düzenlemelerin uygulamaya girmesinden sonra, özellikle ikram sektörü işletmelerinin sayısında ve kârlılığında artış olduğu gözlenmektedir.

TÜTÜN KONTROL ÇALIŞMALARININ İKRAM SEKTÖRÜ İŞLETMELERİNE EKONOMİK ETKİSİ

- Maliye Bakanlığı verilerine göre 2008 yılı Temmuz ayında **931.531** olan ikram sektörü işletme sayısı, 2009 yılı Aralık ayında **958.960**'a yükselmiştir.

Yemek sektörü **% 4**,

Alkollü içecek sektörü **% 3**,

Alkolsüz içecek sektörü **% 2**,

Genel olarak ikram sektörü ise **% 3** büyümüştür.

İKRAM SEKTÖRÜ YILLARA GÖRE AÇILAN İŞLETME SAYILARI

	2005	2006	2007	2008	2009
Yemek sektörü	25.282	24.495	25.970	27.414	32.993
Alkollü içecek sektörü	1.716	1.552	1.378	1.425	1.590
Alkolsüz içecek sektörü	31.625	27.879	26.642	26.859	30.747
TOPLAM	58.623	53.926	53.990	55.698	65.330

İKRAM SEKTÖRÜ YILLARA GÖRE KAPANAN İŞLETME SAYILARI

	2005	2006	2007	2008	2009
Yemek sektörü	21.686	21.059	21.267	22.834	19.408
Alkollü içecek sektörü	1.610	1.493	1.261	1.217	760
Alkolsüz içecek sektörü	30.705	30.915	26.046	25.353	19.809
TOPLAM	54.001	53.467	48.574	49.404	39.977

İŞLETMELERİN KDV MATRAHLARI

- 2009 yılı toplamında ikram sektöründe 65.330 işletme açılmış, 39.977 işletme kapanmıştır. Buna göre 2009 yılında;
Yemek sektöründeki işletme sayısı **13.585**,
Alkollü içki servisi olan işletme sayısı **830**,
Alkolsüz içecekli işletme sayısı **10.938**,
Toplamda ikram sektöründeki işletme sayısı **25.353** artış göstermiştir.
- İkram sektörü işletmelerinin KDV matrahları, 2008 yılı Ağustos – Aralık dönemine göre 2009 yılında aynı dönemde **%11 artmıştır**. Artış oranı
Yemek sektöründe **%13**,
Alkolsüz içecek sektöründe **% 10** olarak gerçekleşmiştir.

İŞLETMELERİN KDV MATRAHLARI

- Bu işletmelerde Ağustos 2008’de çalışan personel sayısı **584.082** iken, Ağustos 2009’da **572.944**, Aralık 2009’da ise **710.633** olmuştur.
- TÜİK, “Dönemler İtibariyle GSYH” verilerine göre 2009 yılının üçüncü çeyreğinde Türkiye’nin GSYİH % 3,3 oranında düşerken, otel, restoran ve kahvehanelerin içinde bulunduğu ikram sektöründe **% 5,2’lik bir gelir artışı** olmuştur.

İŞLETMELERİN KDV MATRAHLARI

**Sonuç olarak;
tütün kontrol çalışmalarından
zarar gören tek sektör
tütün sektörü
olmuştur!**

<http://www.globalSmokefreePartnership.org/ficheiro/report.pdf>,
raporuna göre Türkiye Tütünsüz Kanunu olan 13 ülke arasında.
19 Temmuz 2009 tarihinden itibaren, Bermuda, Yeni Zelanda, Uruguay,
İngiltere ve İrlanda'dan sonra
TÜRKİYE Dünya'daki 6. Avrupa'daki 3. ülke oldu.